

Ya'a tse'e je mumejtsk nák juu' ve'e je Pablo tyuknuja'yi je jaanchja'vivatajk jep Corinto

¹ Atse'e je Pablo, je Nte'yam ąatse'e xvinkoɔn jets ąatse'e n'ítut je Jesucristo je kyukátsiva. Ats jets je n'útsamda je n'ajchamda Timoteo, máyam ąatse'e je Dios ntuknukexta je jaanchja'vivatajkta juu' ve'e nay'amojkijidup jem coriintovit kyajpuń kajxm, jets nujom je Nte'yam je jyayu juu' ve'e ijttup jem acáyait y'it joottm.

² Je Nte'yam, juu' ve'e nTee'imdu, jets je nMaja Vintsánamda Jesucristo, je'e tse'e mkunoo'kxjadap jetse'e m'ijttinit je y'oy joot maattta.

Ku je Pablo chaachpaaty

³ Yakmaja yakjaancha tse'e y'ijtnit je Nte'yam, je nMaja Vintsánamda Jesucristo je Tyee', je nTee'amda, juu' ve'e xnul'ixkədaakumdu jetse'e xyakjot'amájimda.

⁴ Je'ets ąatse'e xyakjot'amájip pan ti tsaachpaatun ąatse'e nyaknajxyp, ax ve'emts ąatse'e nyakjot'amájiduvat pan pan jatye'e tsaachpaattup je jot'amajin maat juu' ąatse'e je Nte'yam xmooypy ku ąatse'e ntsaachpaa'ty.

⁵ Ku ąatse'e ntsaachpaa'ty ax jo'n je Cristo chaachpaaty jo'n, je'e kajx ku ąatse'e to'k muk n'it je'e maat, nay ve'empats ąatse'e je Cristo

xyakjot'amaja je'ē kajx ku ąatse'e to'k muk n'it je'ē maat.

⁶ Je'ē kajxts ąatse'e ntsaachpaa'ty jetse'e xjayejptinit je' jot'amajin jets je' joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp. Je' Nte'yam ąatse'e xyakjot'amájip, ve'emts miitse'e ąats kajx mjot'amájiduvat jetse'e xmuténadat je' tsaachpaatun, ve'em ax jo'n ąatse'e je' tsaachpaatun nmutena.

⁷ To'k aaj to'k jootts ąatse'e njava jets tam miitse'e mnaajk'ítjada je' Nte'yam maat. Kux ku xa miitse'e je' tsaachpaatun xyaknaxta, ve'em ax jo'n ąatse'e je' tsaachpaatun nyaknajxpa, myakjot'amájijiduvapts miitse'e je' Nte'yam, ve'em ax jo'n ąats je'ē ve'e xyakjot'amaja.

⁸ Utsta ajchta utsta tsa'ada, ntsajkp xa ątse'e jetse'e xnujávadat vintso ątse'e ntsaachpaaty jem ásiait y'it joottm, va'ajts makk xa je'ē ve'e tyun'ijt, ve'emts ątse'e n'ukvinmaajy jets ka'a ątse'e kun'amáadaagui je' tsaachpaatun, kunku'oo'ki ątse'e.

⁹ Ve'em ątse'e nnayja'viji ax jo'n je' jayu pañ pane'e je' y'oo'kun kutükani. Ni vinxúpats ątse'e xka'o'yixji jets ątse'e kunkukeek je' tsaachpaatun. Je'ē kajxts ya'a ve'e tyoojnji kyojtsji jets ątse'e vi-inm nkanayjávajat, je'ē ve'e jets ątse'e to'k ka'ajyji nnapyámjut jem je' Nte'yam y'am kya'm, juu' ve'e je' oo'kpatajk du�akjoojntykpajknuvap.

¹⁰ Je' Nte'yam xa ątse'e x'ix xjayejp ku ątse'e makk je' aja'vin je' atsa'kin nyaknajxy, je'ets ątse'e xja'a'k'íxup xja'a'kjayépup ku ątse'e je' aja'vin je' atsa'kin njaa'kyaknáxut. To'k aaj to'k jootts ątse'e vinjava ntañ jets ątse'e xja'a'k'íxut xja'a'kjayéput

¹¹ je'ē kajx ku ąts miitse'e xputákada ku ątse'e

xn̄utsapkötsta. Ax pān nūmayts ətse'e je jayu xn̄utsapkötsta, ve'em tse'e nūmay je jayu je Nte'yam dūkukojtsjadat je maa'yūn kajx juu' ətse'e je Nte'yam xtoojnjip.

Pan tyajx kajxe'e je Pablo kyanujkx jep Corinto

¹² Jeja xa ve'e to'k vijjn juu' ətse'e ntukxoojntkp, je'ets je'e ve'e ku atse'e nkatinatyukjávaja jets ətse'e va'ajts aaj va'ajts joöt jets to'k aaj to'k joöt ntsūuna yaja naxvijjn, ax nuyojkts ətse'e nxoondük ku ətse'e ve'em nmaajk'ítju miits maatta. Je Nte'yam ətse'e xtoojnjip je maa'yūn jets ətse'e ve'em njoojntyka; ka'a ətse'e njoojntyka je naxvijnit jayu je vyinma'yūn kajx.

¹³ Je'ejyjits əts miitse'e ntuknuja'yidup juu' ve'e m'o'yixjudup jetse'e xkótstat jetse'e xvinmótudat, n'a'lxpts ətse'e jets va'ajtse'e xvinmótukáxtat,

¹⁴ ve'em tse'e mxoonduktat əts kajx ku ve'e myiinnuvat je nMaja Vintsánamda Jesús, nay ve'empats ətse'e nxoojntkpat miits kajxta van'it.

¹⁵ Kux ətse'e nnasja'vi jets mjayejptupe'e je vinma'yūn əts kajx, ve'em ax jo'n ətse'e je vinma'yūn njayep miits kajxta, je'e kajxts əts miitse'e ojts n'ukku'ixuva'anda jetse'e ve'em kumxoojntkti ku əts miitse'e mejtsk nax ojts kunku'ixta.

¹⁶ Njatsojk xa ətse'e jetse'e kunku'ixti naxyji ku ətse'e nmuijn yaja macedóniait y'it jaat, jetse'e ux'ook kūn'avimpijtidinuva, van'its ətse'e xputákadat ku ətse'e nnajkxut jem judéait y'it joöt.

¹⁷ ¿Ka'a əts vine'e oy mpayo'y ku ətse'e ve'em nmupaajmtki? ¿Ve'eme'e mvinmayda jets ve'em

atse'e juu' nnupaqamduka ax jo'n je jayu juu'
ve'e duyaktoondup je y'avintso vinma'yun?,
juu' ve'e vaandup jets ve'em, oyame'e ve'em
dukakutyonuva'anda.

18 Ax ſuju'vipts je'e ve'e je Nte'yam jets ka'a ats
miitse'e nnaqajmada "ve'em" ku atse'e nkakuty-
onuva'añ je n'ayook.

19 Kux je Jesucristo, je Nte'yam je y'Onuk,
je'e juu' ve'e jye'e aats miits ntuknuja'vidu, ats
maat je Silas jets je Timoteo, ni vin'ítats je'e ve'e
kyava'añ "ve'em" ukpu "ka'a" jetse'e dukakutyún
je y'ayook, kyutyuump xa je'e ve'e juu' ve'e
kyajtsp.

20 Kux nujom je vaanduk juu' ve'e je Nte'yam
myasook, je Cristo kajx xa je'e ve'e yakkutyún.
Je'e kajx tse'e nyakmájimda nyakjaanchimda je
Nte'yam ku ve'e nva'numda "Amén", ve'em tse'e
nnukojtspejtumda juu' ve'e je Nte'yam tyuump
kyajtsp je Jesucristo kajx.

21 Ax je Nte'yamts je'e ve'e juu' atse'e makk
xyak'ijtp to'k muk je Cristo maat, je'ets atse'e
xvinkoon

22 jetse'e dukejx je Espíritu Santo jetse'e y'ijtnit
yam ats nja'vin kajxm, ve'emts atse'e xtuknuja'vi
jets njayejpnum atse'e je y'oy je'e juu' ve'e miin-
nup.

23 Ņuju'vipts je'e ve'e je Nte'yam jets ka'anum
ats miitse'e nku'ixta, kux je'e atse'e ntsojk jetse'e
xmasooktinit je mtókinda, ve'emts ats miitse'e
nkayaktsaachpaa'ttat.

24 Ka je'eps atse'e n'íxtip vintso ats miitse'e
juu' akée'y ntukjaanchjávadat, kux je jaanchja'vin
kajxe'e makk mnaajk'ítjada to'k muk je Jesu-

cristo maāat. Je'e ətse'e n'íxtip vintso əts miitse'e mputákadat jetse'e ooy je xoojntkun xtunjayéptat.

2

¹ Je'e kajxts ətse'e mpayo'y jets ka'a əts miitse'e nyaktsaachvinmaaydinuvat ku əts miitse'e najkx nku'líxtinuva.

² Kux pān əts miitse'e kūnyaktsaachvinmáyda, ɿpānts je'e ve'e juu' ətse'e xyakxoondukup? Miitsjyam xa je'e ve'eda juu' ətse'e kūnyaktsaachvinmaaydi.

³ Je'e kajxts əts miitse'e ve'em nnuja'yidi kux ka'a ətse'e nnajkxuvaajñ joma ve'e miitsta jets əts miitse'e kunku'líxtinuva je tsaachvinma'yún maat, miitsta, juu' ətse'e kuxyakxoojntkti. Nayja'vijinup ətse'e tyuva jets ku ətse'e nxoonduk, mxoojntktuvapts miitse'eda.

⁴ Kux ku xa əts miitse'e nnuja'yidi, va'ajts tsaachvinmaaypts ətse'e nve'na jets ətse'e ooy ntunnavyinma'yúnmooyji, yaaxts ətse'e. Ax ka je'e kajxapts əts miitse'e nnuja'yidi jetse'e nyaktsaachvinmáydat; je'e kajxe'e jetse'e xnujávadat jets ooy əts miitse'e ntuntsókta.

Ku je Pablo vyaaññ jetse'e je jayu yaktokinmee'kxut

⁵ Ax pan jem tse'e juu' ve'e je tsaachvinma'yún duyakjéjidi, ka átsjyapts je'e ve'e xyaktsaachvinmaaydu, nay ve'empa ve'e anañujoma miitsta.

⁶ Je tsaachpaatun juu' ve'e mpaajmjidu je jayu juu' ve'e myaktsaachvinmaaydu, va'ants vanxupji du'itu;

⁷ ñojk'óy mee'kxjada je tyókin jetse'e xyakjot'amájadat kux ku ve'e je tsaachvinma'yún dukamuténat.

⁸ Je'e kajxts ats miitse'e nmunoo'kxtukta jetse'e xtuknuja'vidinuvat jets mtsojktup miits je'e ve'e.

⁹ Je'e kajxts ats miitse'e nnuja'yidi jets atse'e nnujávat pán mkatsupajktup ijke'e.

¹⁰ Je jayu juu' miitse'e mtokinmee'kxtup, ntokinmee'kxpapts ats je'e ve'e. Jets je'e juu' atse'e tuntokinmee'kx, pán jeme'e je tyókin jets atse'e nmee'kxut, miits kajxtats atse'e ve'em tuntún jeja je Cristo vyinkujk,

¹¹ ve'em tse'e je Satanás nka'itumo'yumdat jetse'e xkah'amqádaaguimdat, kux nmuja'vimdup xa uu'me'e jets ti ve'e ñupaajmtkip.

Ku je Pablo ñavyinma'yúnmooyji jep Troas

¹² Ku atse'e njé'y jem trooasit kyajpuñ kajxm, ooyts atse'e xtun'o'yixji jets atse'e je jayu nvaajnjidi je oy kats je oy ayook,

¹³ ax ka'ats atse'e to'k aaj to'k joöt n'iijt kux'e' ats nkapaaty je n'útsamda je n'ajchamda Tito. Je'e kajxts atse'e jem ntsoo'nni jets atse'e njé'y yaja macedóniait y'it jaat.

Juu' ve'e maqdaaktup je Cristo kajx

¹⁴ Kukajtsja tse'e je Nte'yam dutsák, je'e aatse'e xa'ma kajx xyakmaqdaakp je Cristo Jesús kajx. Ijtpts aatse'e ve'em ax jo'n je pa'ajk xoo'kpa juu' ve'e duyakpa'ajkxoo'kpajkkajxp to'k je tajk, ijtpts aatse'e je jayu ntuknujava je Nte'yam je kyats je y'ayook vinxup to'k it to'k naxvijin.

15 Kux ve'em xa aatse'e je Nte'yam xjayep ax jo'n aatse'e kun'ijt je pa'ajk xoo'kpa juu' ve'e je Cristo kudujayep, ntuknuja'vipts aatse'e je kyats je y'ayook pan pan jatye'e je tyokin nvaatsjjudup jets nay ve'empa pan pan jatye'e vintókidup.

16 Je'e pan pan jatye'e vintókidup, ve'ems aats je'e ve'e xjávada ax jo'n juu' ve'e oo'k jetse'e xyuu'k, je chaachpaatunts aatse'e n'ava'nip; ax je'e tse'e pan pan jatye'e je Nte'yam yaktsookjjudup, ve'ems aats je'e ve'e xjávada ax jo'n je pa'ajk xoo'kpa, xaq'ma kajx tse'e jyoojntykidinit je'e kajx juu' aatse'e je jayu nvaajnjidup. ¿Ax pants n'ite'e o'yixjup jetse'e ya toonk dutónut?

17 Ax ka'ats aatse'e nve'ema ax jo'n je numay jayu juu' ve'e dutukmeempajktup je Nte'yam je y'ayook; to'k mukts aatse'e n'it je Cristo maqat, to'k aaj to'k jootts aatse'e je jayu juu' nvaajnjja jeja je Nte'yam vyinkujk, juu' aatse'e xkejxp.

3

Ñumájip tse'e qoy je nam kojtstán

1 Ku atse'e ve'em nva'añ, ¿jidu'ume'e mvin-mayda: "Jado'k nax tse'e je Pablo ñay'oñukótsaja"? ¿Ukpu tsojkup vine'e jets aats miitse'e ntuk'íxtat je nak joma aats miitse'e x'oñukótsada ku aatse'e je jayu nvaajnjada je Nte'yam je y'ayook, ukpu je nak joma aatse'e je jayu x'oñukótsada ku aats miits je'e ve'e nvaajnjada?

2 Ax ka'a tse'e. Miits xa ve'e viinmda ax jo'n je nak joma aatse'e nyak'oñukotsa. Jyapaná pan pane'e du'ixp vintso ve'e je Nte'yam maqat mnapyajmjidini jetse'e xmasooktini je mko'oy

joojntykinda, o'yixjupts je'ē ve'e jetse'e dūnujávat jets je Nte'yam kajx aatse'e juu' ntuujn nkajts ku aatse'e n'ijt miits maattā.

³ Miitsta xa ve'e ax jo'n je nāk juu' ve'e je Cristo viinm kudujaajy aats kajx, ka'a tse'e je tinta maat jya'a ukpu jem tsatsets kajxm yukja'a, jem tse'e mja'vin kajxmda je Nte'yam je y'ayook tyāñ je Espíritu Santo kajx, juu' ve'e ijtp jem je joojntyk Nte'yam jya'vin kajxmpa.

⁴ To'k aaj to'k joöt aatse'e ve'em nva'añ kux'e'e aats jeja je Nte'yam vyinkujk njaanchjáva jets je Cristo kajx aatse'e juu' ntuujn nkajts ku aatse'e n'ijt miits maattā.

⁵ Ka'a aatse'e x'o'yixju jets aatse'e ya toonk ntónut aats ya n'avintso vinma'yun kajx, je Nte'yam kajx je'e ve'e juu' aatse'e ntuump nkajtsp.

⁶ Je Nte'yam kajx xa aatse'e x'o'yixju jets aatse'e je jayu nvaajnjada je nam kojtstán juu' ve'e je Nte'yam yaktaan. Ka'a tse'e ya nam kojtstán ax jo'n je pava'nun juu' ve'e je Moisés yakmooy. Kux je pava'nun juu' ve'e je Moisés yakmooy, je'ē tse'e du'ava'ni je tsaachpaatun kux'e'e je jayu dukakutyún je pava'nun. Ax ya nam kojtstán, je oy kats je oy ayookts ya'a ve'e juu' aatse'e je Espíritu Santo xmooyp, je Espíritu Santo, juu' ve'e je jayu dujoojntykinmooyp.

⁷ Ku ve'e je Moisés vyajntyk jem kopk kajxm maat je pava'nun juu' ve'e jem tsatsets kajxm yukja'a, ka'a tse'e je israeejlit jayu dumuténidi jetse'e du'íxtat je Moisés je vyiijn je y'aaaj kux'e'e oooy tyun'ajaj tyun'atu'kx. Oyame'e oooy tyun'ajaj tyun'atu'kx, vintoki tse'e je y'ajajtk. Oyame'e je majin maat oooy tyun'ijt je pava'nun juu'

ve'e je tsaachpaatun du'ava'nip kuxe'e je jayu dukakutyonda,

⁸ ¿ax vintsots je'e vine'e nuyojk dukajaa'knumájat je oy kats je oy ayook juu' aatse'e je Espíritu Santo xmooyp?

⁹ Qyam tse'e je majin maat ooy tyun'ijt je pava'nnun juu' ve'e je tsaachpaatun du'ava'nip, nuyojkts je'e ve'e ooy je majin dutunjayep je kats je ayook juu' aatse'e je jayu nvaajnjip, je'ets je'e ve'e vintso ve'e je Nte'yam je jayu dukatokimpum.

¹⁰ Kux je pava'nnun, je majin maat je'e ve'e y'ijt; ax ka'a tse'e uxyam je majin du'ukjayejpni kux nuyoijke'e ooy je majin dutunjayep je nam kojtstán.

¹¹ Ax ve'em tse'e, óyame'e ñummaja y'ijt juu' ve'e najx, ax nuyojkts je'e ve'e ooy dutunja'a'knumája juu' ve'e taannup xa'ma kajx.

¹² Je'e kajx tse'e, kuxe'e aqats je Nte'yam xyaktaajnji je nam kojtstán juu' ve'e je majin ooy dutunjayejpp, to'k aaj to'k jootts aatse'e je jayu nvaajnjada je oy kats je oy ayook.

¹³ Ka'a aqatse'e ve'em njátuka ax jo'n je Moisés jyatki ku ve'e ñavyinvajji jetse'e je israeejlit jayu duka'íxtat ku ve'e kyoo'k'ajajni kyoo'k'ata'kxni je vyiijn je y'aaj.

¹⁴ Ax ka'a tse'e je israeejlit jayu duvinmótudi ti ve'e je Nte'yam chajkp. Uxyam paatna tse'e dukavinmótuda ku ve'e dukotsta je jujpit kojtstán, kux mákke'e je kyuvajkta, ve'em tse'e y'itta ax jo'n vinjuu'x je jya'vinda kuy'ijt. Ax ku tse'e je jayu to'k muk y'itta je Cristo maat, ve'em tse'e y'itta ax jo'n kuyakvinjoo'xvaatstini.

15 Kux ve'em je'e ve'e je israeejlit jáyuda ax jo'n vinjuu'x je jya'vinda kuy'ijt, uxyam paatna tse'e dükavinmótuda je Moisés je jyatyán ku ve'e dukotsta.

16 Ax ku tse'e je jayu vyinmayumpitta jetse'e ñapyámjada jem je Maja Vintsán y'am kya'm, ve'ems je'e ve'e ax jo'n kuyakvinjoo'xvaatstini, vyinmótudinupts je'e ve'e je oy kats je oy ayook.

17 Je Maja Vintsán jets je Espíritu Santo, to'kjits je'e ve'e je vyinma'yunda. Ax ku tse'e je Espíritu Santo jem je jayu jya'vin kajxm y'it, o'yixjup tse'e je jayu jetse'e dütónut juu' ve'e je Nte'yam chajkp.

18 Je'e kajx tse'e n'ijtumda ax jo'n je jayu juu' ve'e kavinjuu'xap, n'íxumdup tse'e je Maja Vintsán je myajin, jets vintso ve'e ya it ñaxy, ve'em tse'e xyaktikts'ataqatsumda jetse'e ve'em n'ijtumdinit ax jo'n je Maja Vintsán. Je'ets je'e ve'e tyuump je Espíritu Santo.

4

1 Ax je'e kajx tse'e kux'e je myaa'yun kajx aatse'e je Nte'yam xmoojy ya toonk jets aatse'e je jayu ntuknujávadat je oy kats je oy ayook, ni vin'ítats aatse'e nkajotmootska.

2 Ka'a aatse'e ntun nkats juu' ve'e ayu'uts ukpu juu' ve'e kutso'oy, ka'ats aatse'e juu' ntun jets aatse'e je jayu nvin'aa'nut, ni ka'ats aatse'e je Nte'yam je y'ayook nyaktíkuts; je'e aatse'e n'ava'nip juu' ve'e tyúvam jeja je jayu vyinkujk jets jeja je Nte'yam vyinkujk. Ve'em aatse'e njoojntyka jetse'e je jayu dunujávadat jets pyaatyp y'akeeguip je'e ve'e aats ya njoojntykin maat je Nte'yam je y'ayook.

³ Ax pān jem tse'e je jayu juu' ve'e dukavinmótudup je oy kats je oy ayook juu' aatse'e n'ava'nip, je'ets je'e ve'eda pān pān jaty'e'e duk'anjkxidup je tsaachpaatun juu' ve'e xā'ma kajx ijtnup.

⁴ Je ko'oyjáyuvap juu' ve'e duyakkutojkijp je jayu juu' ve'e dūtso'oxpajktup je Nte'yam, je'e tse'e duyakvinmamya't pān pān jaty'e'e dukajaanchja'vidup je oy kats je oy ayook, ve'em tse'e je ayook kyatákat jem jya'vin kajxmda jetse'e dukavinmótudat jets ooeye'e je majin dūtunjayep je Cristo, myaqtnavyaatjupts je'e ve'e je Nte'yam viinm.

⁵ Ax juu'ts aatse'e je jayu nvaajnjidup, ka'ats aats je'e ve'e ve'em ntun jets aatse'e je jayu xyakmájat; je Jesucristo jye'ets aats je'e ve'e je jayu nvaajnjip, je'e tse'e je nMaja Vintsánamda, jets aats, nmutoondup nmupajktupts aats miitse'e jetse'e nuyojk xjaanchjávadat je Jesucristo.

⁶ Kux nay je'ejyam je Nte'yam, juu' ve'e dupavaan jetse'e je ajajtk jyéjat joma ve'e je akoo'ts it, je'e tse'e dukujajp dukuta'kxp yam nja'vin kajxmda, ve'em tse'e nnuja'vimda jets ooeye'e je majin dūtunjayep je Nte'yam. Je Jesucristo kajx tse'e ya nuja'vin njayejpumda, je'e tse'e je Nte'yam je myajin je jyaanchin duyaknuke'xnatajkip.

Y'a'ixts je'e ve'e je Pablo ku ve'e dujayejpnit je nam ni'kxukopk

⁷ Ax ya nuja'vin juu' ve'e njayejpumdup, je oy kats je oy ayookts ya'a ve'e, ya'a tse'e dunu'oyikajxp. Je'e kajxts aatse'e je Nte'yam

xtukkatakji ya ayook jetse'e oy kye' exut jets je Nte'yam je kyutojkun kajx aatse'e juu' ntun nkats, ka aats ya n'avintso vinma'yun kajxape'e, aats, juu' ve'e ve'em ijttup ax jo'n je naxto'ts.

⁸ Ax ve'em tse'e, óyam aatse'e ntsaachpaa'ty, ka'ats aatse'e ntsaachvinmáy; óyam aatse'e nkanujava ti aatse'e ntónup, ka'ats aatse'e nmay ntaj;

⁹ óyam aatse'e je jayu xjomtún xtitún, ka'ats aatse'e je Nte'yam xmasa'ak; óyam aatse'e n'it ax jo'n je jayu juu' ve'e naxkada'akyani, ka'ats aatse'e nvintoki.

¹⁰ Oyjoma pan joma aatse'e nnujkx, jemts aatse'e kutsa'aga joootm n'it jets aatse'e n'oo'kut. Ve'em ax jo'n je Jesús jem kutsa'aga joootm y'ijt, nay ve'emts aatse'e jem kutsa'aga joootm n'it, ve'em tse'e nuke'xnatáka tyánut aats kajx jets joojntykipe'e je Jesús.

¹¹ Kux namvaat aatse'e njoojntyka yaja naxvijn, xa'ma kajxts aatse'e je oo'kun nvintena je Jesús kajx, ve'em tse'e nuke'xnatáka tyánut aats kajx jets joojntykipe'e je Jesús.

¹² Ax ve'em tse'e, jem aatse'e kutsa'aga joootm n'it jets aatse'e n'oo'knit; ax miitsta, je Cristo kajx tse'e mjoojntykada kux'e aats ve'em ntun.

¹³ Jidu'um tse'e je Kunuu'kx Jatyán vy'a'an: "Njaanchja'vi atse'e, je'e kajxts atse'e nkajts." Jidu'um tse'e vy'a'an. Nay ve'empa aats, njaanchja'vip aatse'e, je'e kajxts aatse'e nkats.

¹⁴ Ve'emts aatse'e nnujava jets je Nte'yam, juu' ve'e duyakjoojntykpajknuva je Maja Vintsán Jesús, je'ets aatse'e xyakjoojntykpajknuvap je Jesús kajx, nay ve'empats miitse'e myakjoojn-

tykpajkjidinuvat, jetse'e xyakje'yumdinit jem je'e vyinkojkm.

¹⁵ Nujom ya'a ve'e, miits je m'o'yin kajxtats je'e ve'e. Kux ve'em ax jo'n ooy tyunnuyoka je maa'yun juu' ve'e je Nte'yam je jayu tyoojnjp, je'e ve'e ku ve'e ooy tyunnuyoka je jayu juu' ve'e je Nte'yam dujaanchja'vidup, numay tse'e je Nte'yam dukukojtsjadaat jetse'e duyakmájadat duyakjaanchadat.

¹⁶ Je'e kajxts aatse'e jot'amaja n'it; óyam xa ve'e aats ya nni'kx ya nkopk myaj'onuki'ataqatsni, makkpajk'ataqatsp tse'e aats ya njoot ya nja'vin jóvum xaj.

¹⁷ Juu' jaty tsaachpaatun aatse'e nyaknajxyp ku aatse'e njojntyka yaja naxvijjn, vee'njits je'e ve'e jetse'e jatyji ñaxy; ax nuyojk tse'e ooy je majin juu' aatse'e njayépup ku aatse'e n'ijtnit je Cristo maat xa'ma kajx.

¹⁸ Ka'a xa aatse'e nyavinkopka juu' ve'e yak'ixp, je'e ve'e juu' ve'e kayak'ixp. Kux juu' xa ve'e yak'ixp, kutókiyupts je'e ve'e; ax juu' tse'e kayak'ixp, xa'ma kajxts je'e ve'e y'it.

5

¹ Kux nmuja'vinup aatse'e jets ku ve'e aats ya nni'kx ya nkopk kyutókiyut, ve'em ax jo'n to'k je tajk kyutóki jo'n, xmooynupts aatse'e je Nte'yam je ni'kx je kopk joma aatse'e ntsaanan, juu' ve'e ka je jayu púmap, juu' ve'e xa'ma kajx ijtnup jem tsapjootm.

² Namvaat aatse'e njayep ya ni'kx ya kopk juu' ve'e uxyam, ve'emts aatse'e ax jo'n je ta'axtajk y'uj ya'axy ku ve'e je y'ónuk duyakke'exuva'añ,

ooysts aatse'e ntuntsaq jets aatse'e je Nte'yam xmooynit je ni'kx je kopk juu' aatse'e njayejpnup jem tsapjootm

³ jets aatse'e ve'em nka'ítut ax jo'n je jayu juu' ve'e nuva'ajts axva'ajts.

⁴ Tsaachvinmaaypts aatse'e kux'e'e aats ya naxvijnit ni'kxukopk njayep, ntsaachja'vipts aatse'e ax jo'n aatse'e yaja n'it; ka je'eppts aatse'e ntsajkp jets aatse'e je Nte'yam ya pak ni'kxukopk xyakkeekjat, je'e aatse'e ntsajkp jets aatse'e xmooynit je nam ni'kxukopk. Ve'em tse'e ya ni'kx ya kopk juu' aatse'e njayejpp, juu' ve'e oo'kp, ve'em tse'e vyimpijtnit to'k je ni'kx je kopk juu' ve'e ni je vin'ita koo'k'oo'knup.

⁵ Je Nte'yam tse'e viinm d^unupajmtki jetse'e ve'em tyónjut kyótsjut, je'e tse'e dukejx je Espíritu Santo jetse'e y'ijtnit yam aats nja'vin kajxm jets aats ya'a ve'e xtuknujava.

⁶ Je'e kajxts aatse'e xa'ma kajx n'it to'k aaj to'k joot jets aatse'e nnujava jets namvaat aatse'e ya ni'kx ya kopk njayep, ka'ats aatse'e n'it jem je Maja Vintsán vyinkojkm;

⁷ kux je'e xa aatse'e n'a'iixp juu' ve'e kayak'iixp, ka je'ep juu' ve'e yak'iixp.

⁸ To'k aaj to'k joot aatse'e n'it, njatsajkpts aatse'e jets aatse'e ya nni'kx ya nkopk nm^uatnavya'kxjut jets aatse'e n'ijtnit joma ve'e je Maja Vintsán.

⁹ Je'e aatse'e nyakvinkókip jets aatse'e ntónut juu' ve'e je Maja Vintsán chajkp, p^{an} njayejpp aatse'e ya nni'kx ya nkopk uk p^{an} ka'a.

¹⁰ Kux to'k ka'ajyji ve'e je jayu duvinténidinit je Cristo jetse'e yaktokimpayo'ydinit, ve'em tse'e to'k jado'k yakmooydinit juu' ve'e

tukkədaakjudup, pən oy uk pən ka oy je'ē ve'e juu' ve'e tūdutonda tūdukötsta ku ve'e je ni'kx je kōpk māat tuy'itta.

Vintso jə jayu je oy joqt dujayéptat je Nte'yam maat

11 Kux aatse'e nnujava vintso je'ē ve'e ku ve'e je Nte'yam yaktsa'aga, je'ē kajxts aatse'e n'ix pan vintso aatse'e je jayu ntukpákut je tūvutoo'. Ñuja'vip tse'e je Nte'yam vintso aatse'e njáyua njoojntyka, n'a'ixpts aatse'e jets mnuya'vidupe'e jets oy je'ē ve'e juu' aatse'e ntuump nkajtsp.

12 Ka'ats aatse'e ve'em nva'añ jets aatse'e nnamyájajat, je'ē aatse'e ntsajkp jetse'e xnujávadat jets oy je'ē ve'e juu' aatse'e ntuump nkajtsp, ve'em tse'e m'o'yixjadat jetse'e xyak'amo'ottat je jáyuda juu' ve'e namyájjidup je'ē kajxta pən pən jaty'e dutoondup juu' ve'e je númay jayu chojktup jetse'e dukayavinkópkada vintso ve'e je jayu je jyootta je jya'vinda.

13 Jeme'e je jayu juu' aatse'e xtijtup ka víjap. Ax pən ka víjaps aatse'e, je Nte'yam kajxts je'ē ve'e; ax pən vijts aatse'e, miits kajxta tse'e.

14 Je tsojkun juu' ve'e je Cristo pyaqam yam aats nja'vin kajxm, ya'ats aatse'e xka'mip, kux nmuya'vinup aatse'e jets je'ē ve'e to'k xku'oo'kimdu. Ax je'ē kajx tse'e kuxxe'e to'k ka'ajyji je jayu duku'oo'ki, to'k ka'ajyji tse'e je jayu y'it jem je oo'kun kya'm.

15 Ax je'ē tse'e uk'oo'k anañujoma je jayu kajx jetse'e jyoojntykidinit ka je y'avintso vinma'yūn kajxapta, je Cristo kajxe'e, je'ē juu' ve'e uk'oo'k je'ē kajxta jetse'e jyoojntykpajknuva.

16 Ka'a tse'e je jayu dunujávada vintso ve'e je jayu je jyáyuvinda je jyoojntykinda ku ve'e koojyji je jayu du'l'a'íxtukta. Ve'em aqatse'e nnasja'vi jets ve'eme'e je Cristo ax jo'n jyapana; ax kuts aqats je'e ve'e n'ixa, ka'ats aqatse'e ve'em n'ukvinmaayni.

17 Ax ve'em tse'e, pan pan tse'e ijtp to'k muk je Cristo maqat, je nam joojntykints je'e ve'e jyayejpp, ta xa ve'e ñaxy juu' ve'e tuy'it, tum namts je'e ve'e juu' jaty tutyaanni.

18 Ax je Nte'yamts ya'qa ve'e nujom dutonkajx, je'e tse'e xmujot'o'yimdinu je'e maqat je Cristo kajx, je'ets aqatse'e xmooy je toonk jets aqatse'e je jayu ntuknujávadat vintso ve'e y'ittat oy joot je Nte'yam maqat.

19 Je maa'yun kajx juu' ve'e je Cristo tyoon, je'e kajx tse'e je Nte'yam je jayu dukoo'kmujot'aajnjini, ax ve'em tse'e je Nte'yam je jayu dukatukkuvet je tyokin jets aqatse'e xtukkatajki ya oy kats ya oy ayook jets aqatse'e je jayu nvaajnjadat.

20 Je'e aqatse'e xpaam jets aqatse'e n'it je Cristo je kyukátsiva. Nmunoo'kxtktupts ats miitse'eda, ve'em ax jo'n je Nte'yam viinm kummunoo'kxtkjidi jo'n, je Cristo kajxts ats miitse'e nmunoo'kxtukta jetse'e mnamyujot'óyajadat maqat je Nte'yam.

21 Ka'a xa ve'e je Cristo tyokintuujn; ax uu'm kajxta tse'e je Nte'yam pyaajmji ax jo'n je tókinax jayu kuy'ijt jo'n. Ve'em tse'e dutuujn jetse'e to'k muk je Cristo maqat oy joot n'ijtumdinit je Nte'yam maqat.

6

¹ Ax ve'em tse'e, miits, juu' aatse'e je Nte'yam ntukmaatmutoondup ntukmaatmupajktup, nmunoo'kxtktup tse'e jets ka'a ve'e xkamajapámdat je maa'yun juu' ve'e je Nte'yam xtoojnjimdup.

² Kux jidu'ume'e je Nte'yam vya'añ, ve'em ax jo'n jatyáñ y'it jep Kunuu'kx Jatyán kujxp: "Jeji xa ve'e je xaaaj ku ats miitse'e nkats'amotunajxti, ku ats miitse'e mputajkidi jetse'e nyaktsookti." Jidu'um tse'e vya'añ. Uxyam tse'e je xaaaj juu' ve'e je Nte'yam ñukojocts ku ve'e y'oya jetse'e je mtókinda mtuknuvaatsjidinit jetse'e xjayejptinit je joojntykin juu' ve'e xaa'ma kajx ijtp.

³ Ka'a aatse'e ntun pan vintso ve'e je jayu dukajaanchjávadat je Jesucristo, ve'em tse'e je jayu kyava'anu^t jets ka óyap je'e ve'e juu' aatse'e ntuump nkajtsp.

⁴ Nujom juu' jaty aatse'e ntuump, ve'emts aats je'e ve'e ntun jetse'e je jayu dunujávadat jets je Nte'yam aatse'e nmutuump nmupujkp. Nuu'k aaj nuu'k joottts aatse'e nmutena je tsachpaatuⁿ, nmuténipts aatse'e ku aatse'e juu' xka'ijtja jets ku aatse'e nyaknaxy je cho'ox je'e,

⁵ yakvojppts aatse'e jetse'e nyakpoxuntakpum, ntuknajxypts aatse'e ku ve'e je jayu yoojmukta y'ajxukta, makk toonkts aatse'e nyaknajxyp, ka'ats aatse'e nma'aj n'it jets ayoojip axaqajipts aatse'e.

⁶ Va'ajts aaj va'ajts joottts aatse'e njáyuva njoojntyka, nnuja'vinupts aatse'e je oy kats je oy ayook, nmuténipts aatse'e juu', napyaajmjupts aatse'e oy jayu maat anañu(joma je jayu, je Espíritu Santo

tse'e ijtp yam aats nja'vin kajxm, to'k aaj to'k joott
aatse'e je jayu ntsak,

⁷ tyúvamts je'e ve'e juu' aatse'e je jayu ntuk'ixp,
yaknuke'xnatajkipts je'e ve'e je Nte'yam je
myakkin aats kajx. Jem tse'e je jayu pan pan
jatye'e duts'o'xpajktup je ayook juu' aatse'e je
jayu nvaajnjidup; nay jempa tse'e pan pan jatye'e
dukuvajktup. Ax pan xtso'xpajkpts aatse'e je
jayu uk pan x'oyja'vip aatse'e, je'ets aatse'e n'íxtip
pan vintso aatse'e juu' ntónut nkótsut ax jo'n je
Nte'yam dutsak jo'n.

⁸ Jem tse'e je jayu juu' aatse'e xvints'a'kidup,
nay jempa tse'e juu' aatse'e xvinkojtspejttup,
jeme'e juu' aatse'e x'oñukojtsidup, nay jempa tse'e
juu' aatse'e xko'oñukojtsidup. Oyame'e je jayu
vy'a'anda jets taayip aatse'e, je'ets aatse'e nkajtsp
je tyuv je'e.

⁹ Jem tse'e juu' aatse'e xvijnk'íxtup, nay jempa
tse'e juu' aatse'e xyakmájidup. Jem aatse'e
kutsa'aga jootm n'it jets aatse'e n'oo'kut, ax joo-
jntykipts aatse'e; xyaktsaachpaatp aatse'e je jayu,
ax ka'ats aatse'e xyak'aak;

¹⁰ tsaachvinmaayp aatse'e, ax xa'ma kajxts
aatse'e njayep juu' aatse'e ntukxoojntkp; ayoop
aatse'e, ax numay tse'e je jayu dutuk'oya juu'
aatse'e ntuump nkajtsp; ka'a aatse'e ti n'ix njayep,
ax nujom juu' jatye'e ijtp, aats je n'o'yin kajxts je'e
ve'e.

¹¹ Miitsta, utsta ajchta utsta tsaq'ada pan pan
jatye'e tsuunidup jem Corinto, to'k aaj to'k joot
xa aats miitse'e nmukotsta, nujomts aats miitse'e
nmo'oda ya njoot ya nja'vin,

¹² ka'a ve'e tii ni tia juu' aats miitse'e nkavaajn-

jidup; miits xa ve'e viinm m^{ka}p^aamdup je mjootta
je mja'vinda qats maat.

¹³ Nmunoo'kxtktup xa ats miitse'e, ve'em
ax jo'n je ónyk tee' dumunoo'kxtuk je y'ónyk,
yak'ava'atsta to'k aaj je mjootta je mja'vinda.
Mo'oda qats to'k aaj je mjootta je mja'vinda,
ve'em ax jo'n qats miitse'e nmo'oda ya njoot ya
nja'vin.

¹⁴ Ka'a tse'e m'íttat je'e maatta pan pan jaty'e
je Maja Vintsán d^ukajaanchja'vidup, ve'em ax jo'n
numejtsk je tsapkaaj y'it jep kuka'aj pa'tkup. Kux,
¿ti je'e ve'e tyukmaatjayejpp je'e juu' ve'e je y'oy
je'e dutoomp maat je'e juu' ve'e je kyo'oy je'e
dutoomp, ukpu tits je'e ve'e tyukmaatjayejpp je
ajajtk it maat je akoo'ts it,

¹⁵ ukpu je Cristo maat je Satanás, ukpu je'e juu'
ve'e dujaanchja'vip je Maja Vintsán maat je'e juu'
ve'e d^ukajaanchja'vip?

¹⁶ ¿Pyaatyp y'akeeguip je'e vine'e jetse'e je jayu
duvinjávadat duvintsá'agadat je apamnax joma
ve'e je joojntyk Nte'yam je chaptajk? Miits xa
ve'e m'íttup je Nte'yam je chaptajk, kux jeme'e
mja'vin kajxmda y'it, ve'em ax jo'n je Nte'yam
viinm vyaajñ:

Tsaanap jets joojntykap xa atse'e je'e maatta,
ats tse'e xNte'yamadap,
je'ets atse'e njáyuvadap.

Jidu'um tse'e vyaajñ.

¹⁷ Je'e kajx tse'e kux'e n'ijtumda je Nte'yam je
jayu, va'an tse'e d^uto'numda ax jo'n je Maja
Vintsán vyaampa jidu'um:

"Pítsumda joma ve'e je'e jets najkxta viijnk tsov,
ka'a tse'e je jayu xtukmaattóndat juu' ve'e ka óyap,

van'itts ats miitse'e nkuváktat,
18 atsts je'e ve'e je mTee'da,
 miitsts atse'e je n'ónukta."

Jidu'um tse'e vyaajñ je Maja Vintsán, juu' ve'e
 nujom dükä'mikajxp.

7

1 Je'e kajx tse'e, miitsta, juu' aatse'e ooy
 ntuntsojktup, kux'e'e je Maja Vintsán je vaanduk
 ve'em duyaktaajñ, va'an tse'e dunajk'ijtumjada
 va'ajts, ve'em ya nni'kxamda ya nkópkamda
 jets ve'em ya njootamda ya nja'vinamda, va'an
 tse'e dumasookumdini nujom juu' jatye'e ka
 óyap jetse'e nvinja'vimdinit nvintsä'kimdinit je
 Nte'yam.

*Kyuvajktu tse'e je coriintovit jayu juu' ve'e je
 Pablo jyaay*

2 |Yak'ava'atsta to'k aaj je mjootta je mja'vinda
 jets aatse'e jem n'ítut! Ni pana xa aatse'e nka-
 mutokintún, ni pánats aatse'e nkayakma'aty je
 vycinma'yun, ni pánats aatse'e nkako'otyuún.

3 Ka je'e kajxapts ats ya'a ve'e nkats jets ats
 miitse'e ntokimpámdat, je'e kajxe'e kux'e'e ats mi-
 its ooy ntuntsokta. Ta atse'e nva'añ jets yam ats
 miitse'e nja'vin kajxm nyak'itta, pan joojntykip
atse'e uk pan oo'kp atse'e.

4 To'k aaj to'k joot xa ats miitse'e njávada,
 ooyts ats miitse'e ntunyakmájada, miits xa atse'e
 xyakjot'amájidup. Oyam atse'e ntsaachpaa'ty,
 ooyts ats miitse'e xtunyakxoondukta.

5 Van'ítani ku atse'e njel'y yaja macedóniait y'it
 jaat, ka'ats atse'e mpaal'kx, may viijn je'e ve'e

vintso atse'e ntsaachpaaty, nañupojtukjudu tse'e je jayu muxim muyam kux ka'a ve'e je oy kats je oy ayook dukuvakuvaandi, ooyts atse'e je vinma'yun ntunjayejp.

⁶ Ax je Nte'yam, juu' ve'e duvakjot'amájip pan pane'e tsaachpaatp, je'ets atse'e xyakjot'amají ku ve'e je Tito jye'y.

⁷ Ax ka je'e kajxjyapts atse'e xyakjot'amaji ku ve'e jye'y, je'e kajxpa ve'e ku miits je'e ve'e xyakjot'amajidi, ve'em atse'e xnuujmi jets x'ixuvaandup ats miitse'e, jets mtsaachvinmaaydupe'e, jets xvinmaaydup atse'e, ya'a kajxts atse'e nuyojk ntunja'a'kxoonduk.

⁸ Oyam atse'e nvijinkja'vi ku atse'e nnuja'vi jets myaktsaachvinmaajyudu ve'e je nak juu' ats miitse'e ntuknukejxtu, ka'ats ats je'e ve'e n'ukvijinkja'vini.

⁹ Xoojntkpts atse'e uxyam, ka je'e kajxap tse'e kuxe mtsaachvinmaaydi, je'e kajxe'e kuxe je tsaachvinma'yun myakvinmayumpijtjidi jetse'e xmasookti je mko'oy joojntykinda, ve'em ax jo'n je Nte'yam dutsak jo'n. Ax ka'a tse'e mtijajtjidi juu' ve'e ka óyap ats kajx.

¹⁰ Kux ku xa ve'e je jayu chaachvinmáy ax jo'n je Nte'yam du'oyjava jo'n, ka'ats je'e ve'e ñaajk'ítju jep tokin jaatp jetse'e du'ix vintso ve'e dujayejpnit je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp. Ax ku tse'e je jayu ve'em vyinmayumpit, ka'a tse'e ux'oook chaachvinmáy kux tyoone'e ve'em. Ax ku tse'e je jayu chaachvinmáyda ax jo'n je jayu juu' ve'e dumaatnavyaa'njudup je naxvijnit je kyo'oy je'e, je'e tse'e je jyoot je jya'vin duvakvintókinup xa'ma kajx.

11 Íxtats n'it vintso_o ve'e tumto'nuxjada ku ve'e mtsaachvinmaaydi ax jo'n je Nte'yam du_oyjava jo'n, mkuvajktu tse'e juu' ats miitse'e ntuknuja'yidi jetse'e oy mtanuva'anda ats maat, m'ejkjuudu tse'e je tokin kajx juu' ve'e yaktoon, mtsa'kidu tse'e kux ku ve'e mka'adat jep tokin jaatp, x'ixuvaanduts atse'e, ooy tse'e xtuntsokta jetse'e xtóndat juu' ve'e pyaatyp y'akeegui. Tum oy tse'e xtoondi nujom juu' ats miitse'e ntuknuujmidu.

12 Ax ve'em tse'e, ku ats miitse'e nnuja'yidi, ka je'e kajxapts ats je'e ve'e ntuujn je jayu kajx juu' ve'e tokintoon, ni je'eva tse'e juu' ve'e yakmutokintoon, jeja ats miitse'e je Nte'yam vyinkujk nmuja'yidi jetse'e nuke'xnatáka tyánut jets ooye'e xtuntsokta jetse'e oy mtaandinit ats maat.

13 Je'e kajxts aatse'e jot'amaja n'it.

Ax ka je'e kajxjyapts atse'e njot'amaji je ayook kajx juu' atse'e je Tito xyakje'yji, nuyojcts atse'e njaa'kxoojntk ku atse'e n'ix jets va'ajts xoojntkpe'e je Tito kux'e'e miits je'e anañujoma xyakxoojntkti.

14 Nyakmájigu ats miitse'e ku atse'e je Tito nnujujmi vintso_o ve'e mnaajk'ítjada je Nte'yam maat, ax ka'ats atse'e kutso'oy xyaktaandi, kux'e'e ve'em myakpaatti. Tyúvam xa je'e ve'e je kats je ayook juu' aats miitse'e nvaajnjidu. Nay ve'empa tse'e, tyúvamts je'e ve'e pyítsumpa je ayook juu' atse'e ntuknuujmi je Tito ku ats miitse'e nyakmájidi.

15 Ax ve'em tse'e, nuyojk tse'e je Tito mjaa'ktsókjada ku ve'e duja'a'myéts vintso_o ve'e apaamduka m'itta jetse'e xkatsapáktat je Nte'yam

jets vintso ve'e je Tito viinm xkuvajkti je vintsa'kin maat.

¹⁶ Xoojntkpts atse'e n'it kux vinjava atse'e ntañ jets mtoondupe'e juu' ve'e je Nte'yam chajkp.

8

Juu' ve'e yajktup to'k aaj to'k joqt

¹ Utsta ajchta utsta tsa'ada, ntsajkp xa atse'e jetse'e xnujávadat vintso ve'e nuke'xnatáka tyañ je maa'yun juu' ve'e je Nte'yam tyoojnijip je jaanchja'vivatajkta juu' ve'e nay'amojkijidup yaja macedóniait y'it jaat.

² Qoys je'e ve'e tyuntsaachpaatti, ax myuténidu tse'e. Qyam tse'e ayoova jáyuda, ooy tse'e tyunxoojntkti, ve'em tse'e je putajkin duyajkti ax jo'n je kumeen jayu kuy'ijtti jo'n.

³ Nvaajnjidup ats miitse'e jets to'k aaj to'k joote'e duyajkti nujom juu' jatye'e o'yixjudup, jetse'e nuyojk.

⁴ Qoy aatse'e xtunmunoo'kxtkti jets aatse'e nyakjátut jetse'e duputajkiduvat je Nte'yam je jyayu juu' ve'e tsuunidup jem Judea.

⁵ Ax nuyojk tse'e dutoondi jets ka'a ve'e juu' aatse'e n'uk'a'ix. Too'vajkpts je'e ve'e ñapyajmjidi jem je Majä Vintsán y'am kya'm, van'it tse'e ats maat ñapyajmjuduva ax jo'n je Nte'yam dutsak jo'n.

⁶ Kuxts je'e ve'e ve'em dutoondi, oysts atse'e nja'vi jets atse'e je Tito nmunoo'kxtk jetse'e mputákajadat ku ve'e jyaa'kyakpákmoókut je meen juu' miitse'e mpaaamdup, ve'em tse'e xyakkukáxadat ax jo'n xtsoo'ntkti jo'n.

⁷ Mn̄umájidup xa miitse'e nujom, ni ka to'k vijnjyap. Ve'em xa miitse'e mva'anda jets oo ye'e xtunjaanchjávada je Jesucristo, oo ye'e je nuja'vin xtunjayepta, oo ye'e xtunkojtsnáxta je Nte'yam je y'ayook, oo ye'e xtuntonuva'anda juu' ve'e je Nte'yam chajkp, jets oo y qats miitse'e xtuntsókta. Ax ve'ems atse'e ntsák jetse'e xn̄umájiduvat ku ve'e xputákada je nmujaanchja'vivatajkamda juu' ve'e tsuūnidup jem Judea.

⁸ Ka'ats qats miits ya'a ve'e ntukpava'anda, je ejyji atse'e ntsajkp jetse'e nuke'xnatáka tyánut je tsojkun juu' ve'e mjayejptup ku ve'e xtoonduvat ax jo'n je viijnk jaanchja'vivatajk dütonda jo'n.

⁹ Kux mn̄uja'vidinup xa miitse'e vintso ve'e je Maja Vintsán Jesucristo je maa'yún xtoojnjimdi. Jyayejp tse'e oo y je majin, ax ayoop tse'e vyimpijt uu'm kajxamda jetse'e ve'em ntukmaatjayejpumdinit je myajin.

¹⁰ Jidu'um xa atse'e nvinmay: Miits je m'o'yin kajxta xa je'e ve'e jetse'e xyakkukáxadat juu' ve'e mton'ukvaandu juktu'uj, miits tse'e too'vajkp je meen mpakmojk'ukvaandu jetse'e xtuntsojkti jetse'e ve'em xtóndat.

¹¹ Ve'em ax jo'n oo y xtuntsojkti jetse'e je putajkin xtóndat juktu'uj, ve'em tse'e xyakkukajxiduvat, to'k jado'k miitse'e xpámdat pan vintso ve'e juu' x'ixta xjayepta.

¹² Kux pan yakuvaampiyam xa ve'e je jayu juu', kuvajkuxjupts je'e ve'e je Nte'yam ku ve'e dumá'a pan vintso ve'e juu' du'ix dujayep; ka'a tse'e je Nte'yam x'amótumda juu' ve'e xka'ijtjimdup.

¹³ Ka je'epts atse'e ntijp jets miitse'e xvin'ayóvdat jetse'e je viijnk jayu munuyojk

dujayéptat;

¹⁴ je'ę ve'e yaktsojkp jätse'e juu' y'akijpxat. Mjayejptup xa miitse'e üyüyam juu' ve'e mtukyakpo'oktap juu' je'ę ve'e ka'ijtuxjudup; ax ku tse'e jado'k naxpa, van'itts je'ę ve'e dujayejptuvat juu' ve'e mtukyakpookuxjadap ku miitse'e juu' mka'ijtuxjuduvat. Ax ve'em tse'e juu' y'akijpxat,

¹⁵ ve'em ax jo'n je Kunuu'kx Jatyán vyaampa: "Je'ę pane'e ooy juu' dütumpaqmojk, ka'a tse'e kyunajxuxji; jets je'ę pane'e yuu'n vee'n juu' dupaqmojk, ka'a tse'e kyanupaaduxji."

Je Tito maat je myujatyoo'da

¹⁶ Nkukojtsiipts aatse'e je Nte'yam ku ve'e dupuujm jem je Tito jya'vin kajxm nay je'ejyam je vinma'yun juu' aatse'e njayejpp miits kajxta.

¹⁷ Ka je'ejyape'e kyuvajk juu' ats je'ę ve'e n'amotu, viinm je'ę ve'e ooy mtumputaqava'anjada, je chojkun kajxam miits je'ę ve'e üyüyam najkx mku'íxjada.

¹⁸ Je Tito maat aatse'e nkex to'k je n'útsamda je n'ajchamda juu' ve'e oy yaknuqojtsp oyjoma joma ve'e ñay'amókajada je jaanchja'vivatajcta, kux ooye'e je jayu dütuntuknuyava je oy kats je oy ayook.

¹⁹ Ax ka je'ejyap tse'e ku ve'e oy yaknuqats, je jaanchja'vivatajke'e vinkoojnjudu jets aatse'e xmujatyoo'at jätse'e xtukputajkimdat ya maa'yun juu' ve'e nto'numdup, ve'em tse'e je Maja Vintsán yakmaja yakjaancha y'ítut jätse'e nyaknuke'xnatajkimdat jets ooye'e

ntuntsojkumda je n'útsamda je n'ajchamda jets
je n'útsamda je ntsaqamda jem Judea.

20 Ve'emts aatse'e ntun jets aatse'e ni pana
xkapakótsut ku ve'e vy'a'anut jets ka'a aatse'e
ntukkatajikikúx je may meen juu' miitse'e
tuxyakta, ve'em miitsta ve'em je viijnk
jaanchja'vivatajkta.

21 Ve'emts aatse'e ntonuva'añ juu' ve'e pyaatyp
y'akeeguip, ka jeejyap tse'e je Maja Vintsán
vyinkujk, ve'empa ve'e jejä je jayu vyinkujk.

22 Je'e maattats aatse'e nkejxpa jado'k
je n'útsamda je n'ajchamda juu' ve'e
duyaknuke'xnatajki jets oye'e dukutyún may
viijn. Ax nuyojk tse'e uxyam dutsak jetse'e oy
dukutyónut ya toonk ku ve'e dumotu juu' ve'e
mtonusvaandup.

23 Pan jem xa ve'e juu' ve'e du'amotutúvip
pan pan je'e ve'e je Tito, ve'em tse'e xnaajmadat
jets qats je'e ve'e je nmujatyoo' jets qats je'e ve'e
nmaattuump jets miitse'e mputákajadat. Uk
pan y'amotutúvidup tse'e pan pan je'e ve'eda
je utsta je ajchta juu' ve'e myaqatta, ve'em tse'e
xnaajmadat jets je jaanchja'vivatajk je'e ve'e
kejxjudup jets je Cristo je'e ve'e yakmájidup yak-
jaanchidup.

24 Yaknuke'xnatákada jejä je jaanchja'vivatajk
vyinkujkta jets ooy miits je'e ve'e xtuntsokta,
ve'em tse'e je viijnk jaanchja'vivatajk dunujávadat
jets tyúvam aatse'e nva'añ ku aqats miitse'e
nyakmájada.

Juu' ve'e yakpákmojk je uts je ajch kajxta jets je uts je tsq'a kajxta

¹ Ka'a tse'e vyinkópk ajets ats miitse'e nnujáyadat jetse'e xpákmóktat je meen jetse'e je Nte'yam je jyayu xputákadat,

² kux nmuja'vinup atse'e jets ve'eme'e xtonuva'anda. Nyakmájigu ats miitse'eda ku atse'e nnujmidi je'e pan pan jaty'e tsuunidup yaja macedóniait y'it jaat jets myakuvaandupe'e je putajkin, juktu'ujani tse'e xnupaamdukada. Ax numay tse'e ya macedóniait jayu ñajkxoojntkpákjada ku ve'e du'amotunaxta vintso_ ve'e juu' xtonuva'anda.

³ Qyam tse'e vye'ema, nkejxtupts atse'e ya utsta ya ajchta kux kadi atse'e ntañ ka óyap je'e kajx juu' atse'e nkajts oy miits kajxta, je'e ve'e jetse'e tyúvam mnay'apaamdukajadat ax jo'n atse'e nvaajñ jo'n.

⁴ To'mayji xa atse'e jem nmaqdadat ya macedóniait jayu jetse'e to'mayji jay'apaamduka mve'nadat. Pan ve'em xa ve'e kuy'it, xyakts'o'qtyóndapts aqatse'e je'e kajx ku aqatse'e to'k joqt n'avana jets mtoondupe'e juu' ve'e je Nte'yam chajkp, ka kátsumts je'e ve'e je ts'o'otyo'nun juu' miitse'e viinm mjayeptap.

⁵ Je'e kajxts atse'e vinkópk njava jets atse'e tunnaqajmada je utsta je ajchta jets too'vajkpe'e najkx mku'íxjada jetse'e mputákajadat jetse'e xyakpo'oktat je may meen juu' ve'e mnupaqajmtkidu jetse'e xyakmóktat. Ax ve'em tse'e, je may meen juu' miitse'e mpakmojktup, apaamdukanits je'e ve'e vye'nat kux ve'eme'e xtsokta, ka je'e kajxape'e ku ve'e xyáktat ka to'k

jootap.

⁶ Jaa'myétsta jets pān pāne'e vee'nji niipp, vee'nji tse'e dupakmuk; ax pān pān tse'e may niipp, ve'empa tse'e may dupakmojkpa.

⁷ Ve'em xa ve'e to'k jado'k juu' duyákut ax jo'n oy dupayo'oy, ka mejtsjootap jets ka akē'yap, kux tsojkjup je'e ve'e je Nte'yam pān pāne'e xoonduk joot juu' duyajkp.

⁸ Q'yixjup xa ve'e je Nte'yam jetse'e je maa'yūn ooy mtunto'nūxjadat, ve'em tse'e xa'ma kajx xjayéptat juu' ve'e mtukjoojntykadap jetse'e xjaal'kjayéptat may juu' ve'e je jayu mtukputákadap.

⁹ Ve'em ax jo'n je Kunuu'kx Jatyán vy'aañ: Ooy xa ve'e juu' je ayoova jayu dutunma'a, ka'a tse'e je Nte'yam jyaa'tyókiju je y'oy je'e kajx juu' ve'e tyuump.

Jidu'um tse'e vy'aañ.

¹⁰ Ax je'e pāne'e dumooyp je jayu je taamt jetse'e dunip, jetse'e je y'ajop je y'a'ox dumā'a jetse'e dutukjoojntykada, je'e tse'e mmo'ojadap nujom juu' ve'e mka'ijtuxjudup jetse'e duyaknuyókat juu' ve'e m'íxtup mjayejptup, ve'em tse'e xjayejptuvat vintso ve'e xtóndat je y'oy je'e.

¹¹ Nujom juu' jatye'e mtoondup mkojtstup, mkunoo'kxjadap tse'e je Nte'yam, ax ve'em tse'e m'o'yixjadat jetse'e je jayu ooy je putajkin xtunmo'odat. Ku tse'e ve'em nto'numdat, uu'm kajxamda tse'e je n'útsamda je n'ajchamda jets je n'útsamda je ntsaqamda je Nte'yam dukukojtsjadat.

¹² Kux ku xa ve'e mputajkimda je Nte'yam je jayu, ka je'ejyap tse'e nmo'yumdup juu' ve'e

ka'ijtuxjudup, nay ve'empa ve'e je Nte'yam ooy dutunkukojtsjamat.

¹³ Ku miitse'e xputákada je Nte'yam je jyayu juu' ve'e tsuunidup jem Judea, yaknuke'xnatáka tse'e tyánut jets mjaanchja'vidupe'e je oy kats je oy ayook, je Jesucristo jye'e, je m'oy jáyuvín kajxta tse'e je'e maattha xtukmaatjayépta juu' ve'e m'íxtup mjayejptup jets anañujoma je jayu maatpa.

¹⁴ Ax mnutsapkótsjadapts miits je'e ve'e jetse'e ooy mtuntsókjamat ku ve'e du'íxtat je maja maa'yun juu' ve'e je Nte'yam tuþyo'nuxjada miits kajxta.

¹⁵ ;Yakkukojtsjip xa ve'e je Nte'yam je maja maa'yun kajx juu' ve'e xtoojnjimdu, je maa'yun juu' ve'e je ayook kayakpaatp vintso_ ve'e yakkojtsva'atsut!

10

Je kutojkun juu' ve'e je Pablo jyayejp kux je kukátsiva je'e ve'e

¹ Ats, je Pablo, ve'em ax jo'n je Cristo je nuu'k aaj je nuu'k joot dujayep jo'n, ve'emts ats miitse'e nmunoo'kxtukta. Ve'eme'e je jayu vya'añ jets ja'vip tsa'kip atse'e ku atse'e n'it miits maattha; ax kuts atse'e jékum n'it, van'itji atse'e nnayjávaja jets ats miitse'e juu' ntuknaajmada.

² Nmunoo'kxtktupts ats miitse'e jets ka'a atse'e x'akee'yadat jets atse'e nyaknuke'xnatákat vintso_ atse'e je makk aaj je makk joot njayep ku ats miitse'e najkx nku'ixta, ve'em ax jo'n atse'e nvinmay jets atse'e n'ítut jeja je jayu vyinkujk pan pán jaty atse'e xnúvampejttup, juu' ve'e

vaandup jets ve'em aatse'e juu' jaty ntun nkats ax jo'n pan pan jatye'e je naxviijin je kyo'oy je'e dumaaatnavyaa'njup.

³ Oyam aatse'e njoojntyka yaja naxviijn, n'amaadaaguipts aatse'e pan pan jaty aatse'e xtso'oxpajktup, ka ve'emap ax jo'n pan pan jatye'e je naxviijin je kyo'oy je'e dumaaatnavyaa'njup.

⁴ Kux je'e juu' aatse'e ntuk'atso'oxtuump, ka je naxviijin je'epts je'e ve'e, je Nte'yam aatse'e je makkin xmooy jets aatse'e nyakkutoki nujom juu' jatye'e je Nte'yam duts'o'oxpajktup,

⁵ ntuk'ixpts aatse'e je jayu joma ve'e dukapaa'ty dukah'akeega je vinma'yun juu' ve'e ka ve'emap, nyakvintókip aatse'e juu' jatye'e dunupojtuktup jetse'e je Nte'yam kyayak'íxat. Nujom juu' jaty vinma'yun aatse'e mpuump jem je Cristo y'am kya'm, ve'em tse'e yakkatsapákut.

⁶ Ax ku tse'e oy mkatsapáktat, apaamdukanits aatse'e n'it jets aatse'e je tsaachpaatuñ mpaajmjadat anañujoma pan pan jatye'e kakatsupajktup.

⁷ Tun koojyji xa ve'e juu' myakjávajada pan vintso ve'e juu' x'a'íxtuktta. Pan jem xa ve'e juu' ve'e nayja'vijup jets je Cristo je jyayu je'e ve'e, va'an tse'e dupayo'oyu jets ve'em ax jo'n je'e, nay ve'empats aatse'e n'ijtpa je Cristo je jyayu.

⁸ Ax óyamts atse'e njaa'knatyukmájaja je kutojkun juu' atse'e njayejpp, ka'ats ats je'e ve'e ntuk-tso'otyún, kux je Maja Vintsán aatse'e xmooy ya kutojkun je'e kajx jetse'e je jayu myakkpáktat je jaanchja'vin kajx, ka je'e kajxap jets aatse'e je jayu nyakvintókidat.

9 Ka'a tse'e xvinnmáydat jets n'atsaq'agavaandup ats miitse'e ku ve'e nnujáyada.

10 Jem xa ve'e juu' ve'e vaandup jets makk atse'e je kutojkuun mpum jets je oy vinma'yun maat atse'e ku atse'e je jayu nnujaya, ax kuts atse'e n'it je jayu maat, yónuk aaj yónuk jootts atse'e jets ko'oy jávum je'e ve'e vintso atse'e nkats.

11 Ax je jayu pán pán'e ve'em vaandup, va'an tse'e dunujávada jets ve'em ax jo'n ats miitse'e nnujáyada ku atse'e nka'it miits maattā, nay ve'empats atse'e nkojtspat ku atse'e n'it miits maattā.

12 Ka'a xa atse'e nnayjávaja jets atse'e nnatyukmu'íxajat maat pán pán jaty'e'e viinm nakyukojsijidup. Tyuktoonduvamts je'e ve'e ku ve'e juu' dukavinmótuda, je'e kajx tse'e ñatyukmu'íxajada to'k jado'k jetse'e ñaajk'akijpxajada.

13 Ka'a xa atse'e nnatyukmájaja juu' atse'e xkatukkädaakp; je Nte'yam atse'e xkijpxip joma vaat atse'e juu' ntun, ax jem paatpats atse'e xmoojy jets atse'e ntónut joma ve'e miitsa.

14 Ku atse'e ve'em nxoondük, ka'ats atse'e mpítsum joma vaat atse'e xtukkäda'aky, kux ats miitse'e mutoo'vajkp nyaknajkxjidu je oy kats je oy ayook, ats tse'e mutoo'vajkp nvaajnjidu je Cristo jye'e.

15 Ka'ats ats je'e ve'e nnatyukmájaja juu' ve'e je vijnk jayu tūdutonda, ve'em ax jo'n ats je'e ve'e viinm kūntuuujn jo'n; ax je'ets atse'e n'a'ixp jets namvaate'e je mjaanchja'vinda ñuyoka, ve'em tse'e ñuyókat joma vaat atse'e njaa'któnut,

16 atse'e n'avánat je oy kats je oy ayook je itta juu'

ve'e nūntun jékum jem tsōv joma ve'e miitsta. Ku ątse'e ve'em ntónut, ka'ats ątse'e nnatyukmájajat je'ę juu' ve'e je viijnk jayu tūdūtonda.

17 Pān pān tse'e namyajavaajnjup, nūyojk oysts je'ę ve'e jetse'e je Maja Vintsān duyakmájat duyakjaanchat.

18 Kūx je jayu juu' ve'e kuvułk taamp jeja je Nte'yam vyinkujk, ka je'upts je'ę ve'e juu' ve'e viinm nay'oñukojtsijup, je'ę je'ę ve'e juu' ve'e je Maja Vintsān oñukojtsijup.

11

Je Pablo jets je'eda pān pān jatye'e natyijjuđu kukátsivada

1 ¡Nvaat xa miits je'ę ve'e xmuténadat ku ątse'e vee'n nkäts juu' ve'e ka víjap! Pān oyvintsova xa ątse'e juu' nkäts, mmuténadapts miitse'e to'k aaj.

2 Ejkjup xa ątse'e miits kajxta, je ejkun juu' ve'e je Nte'yam kajx. Ve'em xa ątse'e ax jo'n je jayu juu' ve'e to'k je kiixuta'ax duyajkp jetse'e dupákut to'kji je vajutyajk.

3 Je'ets ątse'e nvinmaayp ku ve'e mnūnyakvinmamya'atjadat jetse'e to'k aaj to'k joöt xkoo'ktsojktinit je Cristo, ve'eme'e mjajttuvat ax jo'n jyajty je Eva ku ve'e je tsaa'n vyin'aa'nji.

4 Mkuvajktup xa ve'e pān pān jatye'e je'ydup jetse'e mva'nuxjada juu' ve'e tyijtup jets je Jesús je'ę ve'e jye'ę. To'k joöt tse'e xkuväkta juu' ve'e tyijtup jets je Espíritu Santo je'ę ve'e jye'ę jets je ayook juu' ve'e tyijtup jets je oy käts je oy ayook je'ę ve'e. Ax je'ę juu' ve'e tyun'ava'nidup, ka je'upts je'ę ve'e je Jesús jye'ę, ka je'upts je'ę ve'e

je Espíritu Santo jye'ē, nay ka'avats je'e ve'e je oy kats je oy ayook. Je Jesús jye'ē, jets je Espíritu Santo jye'ē, jets je oy kats je oy ayook, je'ets je'e ve'e juu' miitse'e mkuvajktu ku qats miits je'e ve'e nvaajnjidi.

⁵ Ve'em xa atse'e njanayjávaja jets ka'a atse'e nkaturnumájiva ax jo'n je'e juu' miitse'e mtijtup majā kukátsivada.

⁶ Oyam xa atse'e nyaktij jets ka'a atse'e juu' n'okyats, nnuja'vinupts atse'e juu' atse'e nkajtsp. Nyaknuke'xnatajki aats ya'a ve'e anañujoma kajx juu' aatse'e ntoon nkajts ku aatse'e n'ijt miits maattā.

⁷ Jadi tokin aats vine'e ntoon ku aats miitse'e nvaajnjidi je oy kats je oy ayook jets ka'a aats miitse'e je putajkin n'amótudi je'e kajx? Naajkpi'kiju xa atse'e jets miitse'e ve'em yakmaja m'ittat.

⁸ Nkuvajk xa atse'e je meen juu' atse'e je vijnk jaanchja'viva xmooydu jets atse'e ve'em nyaktónut ku aats miitse'e nvaajnjidi je oy kats je oy ayook.

⁹ Ku atse'e n'ijt miits maattā jets atse'e xkatih'ijtja vye'na, ni tíats aats miitse'e nkah'amótudi jets atse'e juu' xmo'odat. Ya utsta ya ajchta juu' ve'e yaja macedóniait y'it jaat tsoo'ndu jetse'e jem jye'ydi, ya'ats atse'e xmooydu juu' atse'e xka'ijtji, ax ve'emts atse'e x'o'yixji jets aats miitse'e nkah'atsooxti. Ve'emts atse'e njaa'któnut.

¹⁰ Ve'em ax jo'n atse'e je Cristo xtuknújava je tyuv je'e, ni pánats atse'e xkapajkjat ya xoojntkun jem nujom acáyait y'it joqtom.

¹¹ ¿Tyajxts aats vine'e ve'em nkats? Jadi ka'a aats

miits vine'e ntsokta? Ņuja'vip xa ve'e je Nte'yam jets ntsojktup ats miitse'eda.

¹² Juu'am ətse'e ntuump, njaa'któnupts əts je'e ve'e, ve'em tse'e kya'o'yixjadat je'e pən pən jatye'e du'íxtidup pən ti ve'e tyuk'akótstap jetse'e ñatyijjadat jets ve'eme'e tyoonduva ax jo'n əts.

¹³ Taayts je'e ve'e jets je kukátsiva je'e ve'eda, je vin'aa'mpa xa je'e ve'eda, ve'eme'e ñapyámjada ax jo'n je Cristo je kyukátsiva kuy'itti jo'n.

¹⁴ Ka'ats je'e ve'e tyuk'atúvuma, kux viinme'e je Satanás ñapyumjü ax jo'n je Nte'yam je y'aangeles kuy'lijt jo'n.

¹⁵ Ax je'e kajx tse'e kyayaktuk'atüva ku ve'e je'e pən pən jatye'e ijttup jem je Satanás y'am kya'm, je'e tse'e napyaajmjüdup ax jo'n je'e juu' ve'e dutoondup je y'oy je'e. Tsaachpaattinupts je'e ve'eda, ve'em ax jo'n duvinmátsjada, je'e kajx juu' jatye'e tyoondup kyojtstup ka óyap.

Vintso je Pablo chaachpaaty

¹⁶ Jado'k nax xa ətse'e nva'añ: Ni pana ve'e kyavinmáyüt jets ka víjap ətse'e. Ax pən ve'ems miitse'e mvinmayda, maso'oktats əts to'k aaaj jets ətse'e nkótsut ax jo'n to'k juu' ve'e ka víjap, ve'ems ətse'e vee'n nmamyájijuva.

¹⁷ Ka je Majá Vintsánapt ətse'e je vinma'yün ve'em xmooyp ku atse'e ve'em nkats, ve'em atse'e nkats ax jo'n to'k juu' ve'e ka víjap ku ətse'e nnamyájaja.

¹⁸ Jeja xa ve'e numay pən pən jatye'e namyájijidup je naxvijnit jye'e kajx. Va'ants ətse'e dunamyájijuva.

19 Kuvijts miitse'e mnayjávajada. ¡Mnayja'vijidup tse'e jetse'e xmuténadat pān pān jatye'e ka víjap!

20 Mkuvajktup xa miitse'e pān pān jatye'e m'akee'yijidup, pān pān jatye'e mpajkuxjūdup juu', pān pān jatye'e mmu'ukvin'íxjudup, pān pān jatye'e namyájjidup, pān pān jatye'e mjomtoojnjudup mtitoojnjudup.

21 Pān miits ts atse'e xtuknaajmavaandup je'e kajx ku atse'e ve'em nkatuujn ku atse'e nve'na miits maattha, nkuvujkpts atse'e jets atse'e nkatuujn ax jo'n je'eda. Ka'a atse'e ve'em ntuujn je'e kajx ku atse'e ve'em nkanayjávaja.

Ax pān vintso tse'e je viijnk makk aaj makk joöt ñayjávajada jetse'e ñamyájajadat, ve'ems atse'e nnayja'vijuva, óyam atse'e nkats ax jo'n to'k juu' ve'e ka víjap.

22 ¿Hebreo jayu je'e ve'eda? Hebréovit jáyuvats atse'e. ¿Israeejlit jayu je'e ve'eda? Israeejlit jáyuvats atse'e.

23 ¿Myutoondup myupajktupts je'e ve'e je Cristo? Ax nuyojkts atse'e je Cristo nmutún nmupuk jets ni ka'a ve'e je'eda. Ku atse'e ve'em nkats, ve'ems atse'e nkats ax jo'n to'k juu' ve'e ka víjap. Nuyojk xa atse'e ntun jets nuyojkts atse'e nyakpoxuntakpum je Cristo kajx jets ka'a ve'e je'eda. May náxanits atse'e nyakvap jets may náxani atse'e jem oo'kun am n'it.

24 Mugooxk naxts atse'e je israeejlit jayu xmooy je tsaachpaatun ku ve'e je jayu yakvap ii'px maktaaxtojt ka'aj.

25 Toojk naxts atse'e nyakkup vajp, to'k naxts atse'e nyaktsaka'ch, toojk nax tse'e ñajaa'njini je

baarcoda joma atse'e nve'na jets atse'e to'k xaqaj
to'k tsooj n'ijt jem maaxy najootm,

26 may naxts atse'e jeja na'aajy too' aajy n'ijt,
nmuténits atse'e je aja'vin je atsa'kin jem maja
najootm, nmuténivats atse'e je aja'vin je atsa'kin
joma ve'e je mee'tspa, nmuténivats atse'e je aja'vin
je atsa'kin jeja ats nmu'israeejlit jayu akujk
jets jeja je'e akujk pan pan jatye'e ka je'epita,
nmuténivats atse'e je aja'vin je atsa'kin jem kajpun
kajxm, jem vinva'ajts it kajxm, jets jem maaxy
najootm, nay ve'empa tse'e jeja jayu akujkta pan
pan jatye'e natyijjudup utsta ajchta jets utsta
tsa'ada.

27 Nmuténits atse'e je toonk jets je tsaachpaatun,
may naxts atse'e nkamaaj, nmuténits atse'e je yooj
jets je taatsa, may naxts atse'e n'ayooji n'axaaji,
nmuténits atse'e je xox, nmuténivats atse'e ku
atse'e je vit je xox xka'ijtji.

28 Ax ka tun je'ejyap tse'e, xq'ma kajxts
atse'e nvinmayda nujom pan pan jatye'e
dujaanchja'vidup je Jesucristo.

29 Pan jem xa ve'e je jayu juu' ve'e je yónuk aaj
je yónuk joöt dujayejptup, ve'emts atse'e njava
jets viinm atse'e je yónuk aaj je yónuk joöt njayep;
pan yaktokintoondup tse'e je jayu, ooyts atse'e
ntun'ekju.

30 Pan namyájaja tse'e dutsák, namyájajapts
atse'e je'e kajx juu' ve'e duyaknuke'xnatajkip
vintso atse'e je yónuk aaj je yónuk joöt njayep.

31 Je Nte'yam, je Majá Vintsán Jesucristo je Tyee',
juu' ve'e xq'ma kajx yakmaja yakjaancha ijtp,
ñuja'vipts je'e ve'e jets tyúvam atse'e juu' nkats.

32 Ku xa atse'e n'ijt jem damaascovit kyajpun

kajxm, van'it tse'e je kajpun yakkutojkpa juu' ve'e je yakkutojkpa Aretas kya'mip, je'e tse'e dupaam je tojpa jetse'e du'ix'ijtti je kajpun naa'páts aka'a jets atse'e kuxmajsti.

³³ Ax jem tójumts atse'e je jaanchja'vivatajk xnasta'yidi jem ventana am tsóv joma ve'e je kajpun naa'páts, jets atse'e nkeek.

12

Juu' ve'e je Pablo yak'ixju

¹ Ka'a xa ve'e je jayu tyo'nuxju ku ve'e je jayu viinm ñay'oñukótsaja. Oyam tse'e vye'ema, nkótsupts atse'e juu' atse'e je Maja Vintsán xtuk'ix jets juu' atse'e xtukyaknuke'xnatajki.

² N'ixa xa atse'e to'k je yaa'tyajk juu' ve'e to'k muk ijtp je Cristo maat. Makmajkts joojnt ítanits je'e ve'e yakvav jem mutoojk tsapjootm. (Ka'ats atse'e nnujava pán je ñi'kx je kyopk maat yakvqajv uk pán ka'a, je Nte'yame'e dunuja'vip.)

³ Ax nmuja'vipts atse'e jets je yaa'tyajk, ka'a atse'e nnujava pán je ñi'kx je kyopk maat uk pán ka'a, je Nte'yame'e dunuja'vip,

⁴ je'e tse'e yakvoov joma ve'e je Nte'yam je jyayu dujaajna dütajka jetse'e du'amotunajxy je kats je ayook juu' ve'e ka'o'yip jetse'e yakkotsva'atsut jets ka'a ve'e je Nte'yam duyakjaty jetse'e du'avánat.

⁵ Kunnamyájaja xa atse'e to'k je yaa'tyajk kajx ax jo'n je'e, ax ka'ats atse'e viinm nmamyájaja, je'e kajxji ve'e vintso atse'e je yónuk aaj je yónuk joöt njayep.

6 Pan ats tse'e kuntsák jets ətse'e nnay'õñukótsajat, ka tónajyapts je'e ve'e, kux je'ejyji ətse'e kunkats juu' ve'e tyúvam. Ax ka'ats ətse'e ve'em ntun, ve'em tse'e ni pana kyavinmáyut jets njaa'knúmájip ətse'e nuyojk jets ka'a ve'e ax jo'n ətse'e x'ix ukpu du'amotunaxy juu' ətse'e nkajtsp.

7 Ax ats tse'e je yaa'tyajk juu' ve'e yakvoov jem mutoojk tsapjoottm. Kux ooye'e dutunnumaja juu' ətse'e xyak'ix, je'e kajxts ətse'e nyakpáajmji juu' ve'e ats ya nni'kx ya nkopk makk duyaktsaachpaatp, je'e juu' ve'e je Nte'yam yakjajtyp jets ətse'e je Satanás xyaktsaachpaa'ty, ve'emts ətse'e nkanamyájajat viinm.

8 Toojk náxanits ətse'e n'amotu je Maja Vintsán jets ətse'e xpajkjat juu' ve'e ats ya nni'kx ya nkopk makk duyaktsaachpaatp.

9 Ax jidu'umts ətse'e je Maja Vintsán xnúujmi: "Mtukjotkáda'akup xa ve'e je maa'yún juu' ats mitse'e ntooijnip, kux nuyojk oy xa ve'e ñuke'xnatáka ats je nmákkin ku ve'e je jayu je yónuk aaj je yónuk joöt dujayep." Jidu'umts ətse'e xnúujmi. Je'e kajxts ətse'e nuyojk nxoondük ku ətse'e je yónuk aaj je yónuk joöt njayep, kux ku xa ətse'e je yónuk aaj je yónuk joöt njayep, van'it tse'e je Cristo je myákkin y'it yam ats nja'vin kajxm.

10 Je'e kajxts ətse'e nxoondük ku ətse'e je yónuk aaj je yónuk joöt njayep, ku ətse'e je jayu xvinkojtspét, ku ətse'e juu' xka'ijtja, ku ətse'e je jayu xjomtún xtitún, ku ətse'e juu' nmutena. Nujomts ats ya'a ve'e xoondük joöt nyaknaxy je Cristo kajx. Kux ku xa ətse'e njayep je yónuk aaj je yónuk joöt, nuyojkts ətse'e je Nte'yam je makkin

xma'a.

*Ku je Pablo duvinmaajy je y'utsta je y'ajchta
maat je y'utsta je cha'ada jep Corinto*

11 Ka víjap xa ątse'e ku ątse'e viinm nmay'oñukótsaja; ax miits ts ątse'e tux'akee'yada jets ątse'e ve'em ntun. Miits xa ątse'e kux'oñukótsada, kux ka'a ątse'e nkatunnúumájiva ax jo'n je'eda juu' ve'e mtijtup majá kukátsivada, óyamts ąts miitse'e xjávada jets nmupánip ątse'e.

12 Je'e juu' ątse'e ntoon ku ątse'e nve'na miits maattta, je müjit nuja'vin, je majin, jets je müjit atuva, je'e tse'e duvaknuke'xnatajkip jets je kukátsiva ątse'e. Ve'emts ątse'e jem ntuujn óyame'e je jayu duts'o'oxpujk je ayook juu' ątse'e je jayu nvaajnjip.

13 Vanxúpam ąts miitse'e ntooijnjidi ku ątse'e n'ijt miits maattta ax jo'n ątse'e ntooijnjada je viijnk jaanchja'vivatajkta; je'ejyji ve'e ka'a ąts miitse'e ti putajkin xmooydi. ¡Mee'kxjadats ątse'e to'k aaj ku ąts miitse'e je putajkin nkah'amótudi!

14 Apaamdukats ątse'e uxyam jets ąts miitse'e mutoojk nax najkx nku'ixta, ax ni vinxúpats ąts miitse'e nkah'atso'oxtat. Ka je'epts ątse'e n'íxtip juu' miitse'e m'íxtup mjayejptup, je'e ve'e jetse'e oy m'ijttinit je Cristo maat. Ve'em xa ątse'e ax jo'n je mtee'da kuy'ijt jo'n, je'e kajx ku ve'e xjaanchja'vi'ukvaandi je Jesucristo ku ąts miitse'e ntukmukojtsti je oy kats je oy ayook. Ve'eme'e duts'ak jetse'e je ónyk tee' je ónyk taak duyakjoojntykadat je y'ónyk, ka je'epe'e jetse'e je pi'k ónyk je tyee' je tyaak duyakjoojntykadat.

15 Ax ve'em tse'e, to'k aaj to'k joot atse'e n'ixta vintso_q ats miitse'e mputákadat, nayja'vijupts atse'e jets ats miitse'e nku'oo'kadat pan miits je m'o'yin kajxta ve'e kuy'it. Ve'ems atse'e nnayjávaja óyam tse'e kye'ex jets ku ats miitse'e nuyojk ntsókta, vee'njits ats miitse'e xtsókta.

16 Ax mnua'a'vidupts miitse'e jets ni pana ve'e miitsta ats nkah'atsuux. Ax to'mayji tse'e jem juu' ve'e vaandup jets va'ajts kutaay atse'e jets ats miitse'e tunvin'aa'nda.

17 ¿Nvin'aa'ndu ats miits vine'e je jayu kajxta juu' ats miitse'e ntuknukejxtu?

18 Nmunoo'kxtlk xa atse'e je Tito jetse'e najkx mku'íxjada, jets atse'e nkejx to'k je n'útsamda je n'ajchamda juu' ve'e myaadi. ¿Mvin'aa'njudu vine'e je Tito? ¿Jadi ka'a qats vine'e numejtsk kijpx joot kijpx ja'vin juu' ntun nkats?

19 ¿Ve'em miitse'e mvinmayda jets nay'óñukojsijup atse'e jeja miits mvinkujkt? Ax ka'ats je'e ve'e vye'ema. Ve'ems atse'e nkats to'k muk je Cristo maqat jets jeja je Nte'yam vyinkujk. Miitsta, juu' atse'e ooy ntuntsojktup, ve'em atse'e nkats jetse'e nuyojk xjaanchjávadat je Jesucristo.

20 Je'e xa atse'e nvinmaayp ku ats miitse'e najkx nku'íxtinuva, to'mayji ats miitse'e nkappaattat ax jo'n atse'e ntsak, van'itts ats miitse'e je tsaachpaatun mpajmjadat je ka óyap kajx juu' ve'e mtoondup, ve'ems ats miitse'e xkapattuvat ax jo'n miitse'e xtsókta. Nvinmaayp xa atse'e ku ve'e to'mayji nakyojtsvintsoojvjup mve'nadat ku atse'e jem njé'yat, namyu'ejkjudup, mkanachojkjudup, pajkva'kxy mve'nadat,

akotsutoonkidup, napyakojtsjudup, nutúvidup,
mjomtsunidup mtitsunidup mve'nadat.

²¹ Nvinmaayvap xa ątse'e ku ąts miitse'e najkx
nku'íxtinuva jets ątse'e to'mayji je Nte'yam xyak-
tsq'o'tyónut miits kajxta jets ąts miitse'e numay
nmuya'axtat, je'e ve'e ku miitse'e jem numay
juu' ve'e tókintoondu jetse'e dukaton'atúvada je
kyo'oy je'e juu' ve'e tyoondup, je'e ve'e ku ve'e
je navyajkun duyavintsa'kintókida, ku ve'e je
kats dútukmaatjayépta je yaa'y je ta'ax juu' ve'e
ka púkap jyayejptup, jets ku ve'e juu' oyvintsova
dutonda dukotsta.

13

*Juu' ve'e je Pablo kyojtsjidu je jaanchja'vivatajk
jep Corinto*

¹ Ya'ats je'e ve'e ku ąts miitse'e najkx nku'ixta
mutoojk nax. Ax kuts ątse'e nje'yat, van'itts ątse'e
juu' jaty n'íxu numujávat, ve'em vintso ve'e yakkats
ku ve'e numejtsk ukpu nutoojk dúnukojtspéttja je
ayook.

² Ku ąts miitse'e ojts nku'ixta mumejtsk
nax, juu'its ątse'e nvaajnjidu pán pán jaty'e'e
tokintoondup jets nuvinxupe'e jem jyaa'k'ítta,
nay vanxúpjyamts ąts miitse'e nvaajnjidinuva.
Ku ąts miitse'e jado'k nax najkx nku'íxtinuva,
ka'ats atse'e ntukmo'ottat pán pán jaty'e'e
katokinton'atúvidup.

³ Van'it tse'e x'íxtat xnujávadat jets kojtspe'e je
Cristo ąts kajx. Ax je Cristo, ka'ats je'e ve'e je
yónuk aaj je yónuk joot mtukpayo'oyjada, mákkts
je'e ve'e y'it miits máatta.

4 Oyam xa ve'e je Jesucristo dukayaknuke'xnatajki jets ooye'e je makkin dutunjayep ku ve'e cryuuzpejt, joojntykipts je'e ve'e uxyam je Nte'yam je myakkin kajx. Nay ve'empats atse'e, je'e ve'e ku atse'e to'k muk n'it je Cristo maat, ka'ats atse'e nyaknuke'xnataka je makkin juu' atse'e njayejpp. Oyam tse'e vye'ema, je Cristo je myakkin kajxts atse'e njoojntyka jets atse'e ntónut nkótsut juu' ve'e tsojkjup miits maattta.

5 Payo^oyd^a miitse'e viinm pan tyúvame'e xjaanchjávada je Jesucristo. ¿Ka'a miitse'e xnujávada jets je Jesucristo ve'e ijtp jem mja'vin kajxmda?, je'e^jiyji je'e ve'e jets ka'a ve'e koojyji mnatyijjada jets mjaanchja'vidupe'e.

6 N'a- l
ixpts atse'e jetse'e xnujávadat jets ntuump nkajtsp aatse'e juu' ve'e je Nte'yam chajkp.

7 Nmunoo'kxtkpts atse'e je Nte'yam jets ka'a miitse'e xtóndat juu' ve'e ka óyap; ka je'e kajxap je'e ve'e jetse'e tyunke'xukut jets ntuump nkajtsp atse'e juu' ve'e je Nte'yam chajkp, je'e atse'e ntsajkp jetse'e xtóndat juu' jatye'e oy, óyame'e je jayu vya'añ jets ka'a atse'e ntun nkats juu' ve'e je Nte'yam chajkp.

8 Kux ka'a xa ve'e n'amaqadaaguimdat pan ntso'oxpajkumdupe'e je tyuv je'e, n'amaqadaaguimdatps uu'me'e ku ve'e nto'numda je tyuv je'e.

9 Paatyts atse'e nxoonduk ku atse'e n'it yónuk aaj yónuk joot jets miitse'e makk m'itta to'k muk je Cristo maat. Ijtpts atse'e je Nte'yam nmunoo'kxtuk jetse'e m'ijttinit tum oy tum va'ajts.

10 Jidu'um xa ats miitse'e nnujáyada namka'ana ats miitse'e najkx nku'ixta. Ax kuts ątse'e jem nje'yat, ve'emts ątse'e ya nkutojkun nkamakkpámút, ya kutojkun juu' atse'e xmooy je Maja Vintsán jets ats miitse'e makk nyak'ijttinit to'k muk je Cristo maat, ka je'e kajxaps ątse'e xmooyjy jets ats miitse'e nyavintókidat.

Ku je Pablo kyojtsukajxini

11 Utsta ajchta utsta tsa'ada, kojtsukajxinupts ątse'e. Je Dios maat tse'e mtaandini. Íxtada je'e juu' ve'e myaktánjadap oy jets va'ajts, kutyonda juu' ats miitse'e ntuknuja'yidup, nayjávajada to'k jado'k, joojntykada oy joöt. Pán mtoondup tse'e ve'em, m'ijttinupts miitse'e je Nte'yam maat.

12 Nachee'njada to'k jado'k je tsojkun maat je Maja Vintsán kajx.

13 Mýame'e je Dios mkejxuxjada je utsta je ajchta jets je utsta je tsa'ada anañujoma.

14 Je Maja Vintsán Jesucristo tse'e mkunoo'kxjadap, je Nte'yam tse'e dupámup jem mja'vin kajxmda je tsojkun, je Espíritu Santo maat tse'e m'ijttinit nuto'k nuto'k anañujoma miitsta.

**Ya'a tse'e je nam kojtstán juu' ve'e je
Nte'yam_ xyaktaajnjimdu je nMaj
Vintsánamda Jesucristo kajx
New Testament in Mixe, Totontepec (MX:mto:Mixe,
Totontepec)**

copyright © 1989 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Totontepec Mixe, (Mixe, Totontepec)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixe, Totontepec [mto], Mexico

Copyright Information

© 1989, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixe, Totontepec

© 1989, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

47d09f80-22d6-55c5-b9e5-a04a59e3169e